

בלבביפדיה עבודת השם – תמצית השיעור – פרק 30:39

דרכי בירור סוגי התערובות

תערובת טוב בטוב, וזהו והערב נא וכו', שזהו עירוב דתיקון. וא"כ המח' הנ"ל תלויה בין תפיסת תורה לבין תפיסת מצוות.

אך מה שבתורה אין תערובת זה רק בתורה דלעילא, דוגמא לדבר, מבואר בגמ' (סנהדרין כג.) דיני ממונות בשלשה זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד, עומק הגדרת הדבר, תורה לאו בשמיים, [הוזכר שכאשר מעשי האדם מצורפים לד"ת הוא אינו נצרך להגיע לבי"ד, משא"כ כשאין מעשיו מצורפים לתורה הוא צריך לבוא לבי"ד לדין תורה, וכך מתבררים מעשיו ע"י התורה, וזה בחינת טוב תורה עם דרך ארץ, לצרף בין התורה לדרך ארץ, וכשחסר בזה או נצרך להביא את הדרך ארץ לתורה,] דין תורה שדנים זה תורה שבאה מתתא לעילא, ולא מלעילא לתתא, שם כן שייך בירור בין טו"ר, ולכן שם זה בורר וזה בורר.

דוגמא נוספת יסודית, במלאכות שבת יש מלאכת בורר, ובכדי שיהיה מותר לבורר נצרך ג' תנאים, שיהיה אוכל מתוך פסולת, ביד [שאין דרך לבורר כך אלא בכלי], ומיד [שכך היא צורת אכילה], ודין זה של לבורר אוכל מתוך פסולת נאמר לגבי שבת ובשונה מיו"ט ששם יעשה את היותר קל, וזה כי עיקר מה שצריך להוציאו זה את הרע, והטוב כאן מקומו, ולכן הותר להוציא בשבת אוכל מתוך פסולת כי אי"ז מלאכה גמורה, כי עיקר הצורה השורשית של ברי"ה זה פסולת מתוך אוכל, ומלאכת מחשבת אסרה תורה והמלאכה נקבעת לפי דרך המלאכה באופן שהיא מצטיירת בשורשה העליון. מונה א"כ שיש את הטוב שמתברר ויש את הרע שיוצא לחוץ.

ביתר חידוד נתבאר שהעירוב הוא רק מצד הרע שנתערב בטוב, אך הטוב הוא טוב כשלעצמו, ועל הרע דיקא חל מציאות מלאכת בורר [בר מתערובת], וא"כ העסק הוא ברע, אך מצד מה שהותר בשב"ק להוציא אוכל מתוך פסולת, מבררים א"כ את הדבר הבורר ואין עסק ונגיעה ברע, וזה לא נחשב פעולת ברירה אלא לקיחת

בורר, בורר, שורש הצורך בבירור זה מחמת שיש תערובת של דברים נפרדים שנתערבו, צריך לבורר אותם, והשורש לכך זה בעץ הדעת טוב ורע, משא"כ בשורש עץ החיים שם הדברים מחוברים כראוי ולכן לא נצרך בירור. דוגמא יסודית מאוד, נחלקו בש"ס האם יש ברירה או אין ברירה, ולדוגמא שותפים בקרקע, האם לכל אחד יש חלק מבורר רק שאנחנו לא יודעים מה של כ"א, או שחלקם מעורב עד שיבררו, והחלוקה, למ"ד אין ברירה החלוקה מבררת מה של כ"א, ולמ"ד יש ברירה, החלוקה גילתה מה היה של כ"א, אך בעצם הוא כבר היה מבורר.

שורש המחלוקת הנ"ל, הוא שמצד תפיסת עץ הדעת אין ברירה הכל מעורב, ורק ע"י החלוקה הדבר מתברר, אך מצד תפיסת עץ החיים, כל דבר בפנמיותו הוא כבר מבורר, והחלוקה רק מגלה את הבירור הקיים. והעומק הפנימי של המח', למ"ד אין ברירה כי יש תערובת גמורה, כלומר יש רע בעצם שמעורב בטוב, אך למ"ד יש ברירה לעולם אין רע [בעצם] שמעורב בטוב, אלא שלנו עדיין לא נודע מה בירור הדברים, והחלוקה מבררת כיצד היתה המציאות מבוררת למפרע, ואין כאן חידוש של חלוקה אלא גילוי החלקים שהיו.

וזה כידוע ב' שורשים יסודיים בבריאה, האם יש רע בעצם ולפי"ז שייך בו תערובת, או שכלל אין רע בעצם ולא שייך מציאות של תערובת, ומצד לאחר החטא שנתערב הטו"ר, מתגלה רע כפשוטו וכל עבודתנו בהאי עלמא זה לבורר בירורים, וכשארז"ל לא נ"י תנו מצוות לישראל אלא כדי לצרף בהם את הבריות, אך בשורש היותר פנימי יש את התורה שהיא למעלה ממצוות, ובתורה אין מציאות של רע, כי התורה איקרי טוב כידוע, פ' לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו (משלי ד ב), וממילא בתורה לא שייך תערובת, וזה בעומק תפיסת יש ברירה, שזה תפיסת האוריתא שלעולם אין בה טו"ר, אלא רק נצרך להוציאה מהעלם לגילוי, ויש בה רק

הטוב, כי הטוב אינו שורש התערובת, זה בעומק מה שהותר בשבת אוכל מתוך פסולת, ולפי"ז עומק המחלוקת היא בין הטוב לרע, דמצד הטוב יש ברירה הטוב עומד כשלעצמו [רק שאינו בגילוי], אך מצד הרע אין ברירה כי הרע בא ומתערב בטוב, ולכן כשלוקחים את הטוב מהרע אי"ז נחשב בורר כי לא הוא שורש התערובת.

לפי"ז נבין ברור שיש שתי תפיסות שורשיות בעבודה, ושם-תגלים בבריאה, דוגמא יסודית מאוד, משה רבנו מדתו הוא כח הדעת [כנגד בלעם בקילקול שיודע דעת עליון], ודעת בגימטריא ערב רב [474] שזה שורש התערובת הגמורה, בפשטות כי משה הוא היפך ממצאות הערב רב, ומחמת שהוא שורש הדעת לכן הוא העלה את הערב רב, [העם אשר העלית], ע"מ לתקנם, אך בעומק מבואר בחז"ל שמשם הוא בבחינת טוב עיין, כידוע יש ג' עיניים טובה בינונית ורעה, שורש הערב רב שהם התערובת זה מכח הרע, עיין רעה, כמש"נ, [זה שורש החטא ותרא האשה וגו'], ומשה הוא העיין טובה [שעומד כנגד בלעם שהוא שתום עיין] ולכן הוא מעלה את הערב רב כיון שהוא טוב שאיננו מתערב ברע.

העולה מתוך הדברים שיש שתי תפסות עמוקות בעבודת האדם, האם העבודה היא בפועל, או שהעבודה היא רק לסלק את ההעלם, מי ששיך למדריגת מצוות עיקר עבודתו היא בפועל, ועי"כ הוא מברר את התערובת בפועל, ועבודתו היא להפריד את הרע מהטוב דיקא, כמשנ"ת, אך יש אופן עליון יותר בעבודה, שהאדם דבק מכח אמונה שהכל מבורר, ואע"פ שזה נעלם ולא גלוי, ע"ז נאמר ואמונתך בלילות, ולאחמ"כ כשיאיר היום הוא יראה את הבירור בגילוי.

א"כ העבודה כפשוטו היא לעמול ולהתיגע ולברר, אך העבור זה בפנימיות זה להאמין בשלימות שהכל מבורר ועומד, ונצרך רק להסיר ולסלק את המסך המבדיל ולצאת מהעלם לגילוי, לכן מי שחי בתפיסת הפנים עיקר עבודתו היא אמונה [ששורשו האמונה בו ית"ש] להאמין שהכל מבורר ועומד כל דבר במקומו שלו, וזה מדריגת שבת אל יצא איש ממקומו שהכל עמד במקומו בשורשו, ככל שהאדם דבק בלוחות ראשונות הוא זוכה למאור פניו של אדם בשבת והוא משיג את הד"ת בלא עמל דאין צורך לסלק את ההעלם וזה מדריגת (משלי ב ו) כי ה' יתן חֶכְמָה מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָה.

יש לשים לב שתמצית זו הינה טעימה בלבד מן השיעור ופחותה באין ערוך משמיעת השיעור עצמו.

[נושאי השיעור: ברר בורר גילוי העלם טוב רע ערב ערבוב עץ העת עץ החיים בר רע תערובת ערב רב משה עיין שבת עמל יגיעה]

יש דין שת"ח נאמן על האבידה בטביעות עינא, משא"כ עם הארץ, בעומק זה בגלל שמי שהוא טוב עיין מתגלה אצלו טביעות עינא [ואע"פ שבתוס' מבואר שגם לע"ה יש טביעות עינא אלא שאינו נאמן, אך ביתר עומק לעינא דידן], אך ע"ה רואה רק את הארץ, את הרע, משא"כ משה רבנו רואה את העיין טובה את שורשו העליון של הדבר שהוא טוב. ע"ה רואה רע ולכן ראייתו רעוה, ולכן אינו יכול בעינו להטביע את הטוב בדבר, משא"כ משה רבנו הוא טוב עיין שמטביע את הטוב במה שהוא רואה, ואת זה הוא הטביע בעם ישראל ולכן הוא נקרא רעיא מהימנא, עיין טובה היא מוציאה מה-עלם לגילוי, משא"כ עיין רעה משאירה את הדבר נעלם ויתר ע"כ מערבת אותו בתערובת גמורה, ולכן משה רבנו הוציא את הערב רב כי דרך העין טובה זה להוציא מהעלם לגילוי, ומצד הטוב אין תערובת של רע.

כח הברירה שמתגלה אצל משה רבנו זה להעמיד דבר כמבורר ולא לברר אתו, אלא לגלות שהדבר כבר מבורר, ואת זה האדם יכול לעשות רק כשהאדם דבוק בטוב של כל דבר, אז הוא יכול להוציא מהעלם לגילוי.

במדריגת זמן זה מקביל לששת ימי המעשה ושב"ק, בששת ימי המעשה יש מציאות גמורה של מלאכה, כלומר יש תערובת גמורה שנצרך לבררה, אך במדריגת שבת שהיא למעלה ממדריגת מצוות

שו"ת לאחר השיעור

ערב רב - עמלק

שאלה הערב רב, משה רבנו רצה לתקן אותם, אך הקב"ה רצה שהם ימותו בגלות, האם זה התיקון האמיתי שלהם, שיתכלו.

תשובה נחזור בלשון קצרה מאד, יש חמשה מיני ערב רב וסימניך נג"ע ר"ע כמו שאומרים רבותינו, והע' עצמה זה או עמלק או ענקים, אחד מן החמשה מיני ערב רב כולל בתוכו את עמלק, יש ערב רב ויש עמלק ועמלק הוא אחד מהערב רב, כלומר יש כאן שני דינים והוא ממוצע בין שניהם, מדין ערב רב שזה לשון של תערובת, מדין עמלק זה השורש של העם-קל, לכן זה בחינה של העדר, לכן יש דין של מחה תמחה, כל ערב רב לא נאמר דין למחות אותם, זה נאמר רק בעמלק, רק יש לו גם דין עמלק וגם יש לו דין ערב רב דין נוסף, יש כאן בעומק שתי שורשי קלקול בבריאה, יש קלקול של הבריאה ששורשו בצמצום הראשון שהוא סוד החלל סוד ההעדר ושם שורשו של עמלק, הוזכר פעמים רבות לכן המצווה למחות את עמלק זה להחזיר אותו לשורשו, שורשו בחלל הפנוי זה המצוה שלו, משא"כ ערב רב זה כאשר נעשה קו אחד שמתפשט, ומהקו אחד נעשה ג' קווים, ולכן לתת יכול להיות באופן שהקווים לא מחוברים כראוי, זה שורש של מציאות הערב רב, והתיקון שלו הוא שהביטוש שלו גופא כיון שהערב רב זה תערובת לא מבורר, דבר אחד מתנגש בדבר השני, כשמתנגש אחד בשני על ידי הדבר עצמו זה מפריד את נקודת התערובת שבו שזה מדין ערב רב, ומדין עמלק שהוא אחד ממיני הערב רב, על ידי הביטוש שמתנגד אחד לשני הוא נכתש ונעשה העדר שזה שני שורשים גמורים.

שאלה האם תפיסת ערב רב בנפש זה התחיל בעצם כבר מחטא אדה"ר.

תשובה זה עץ הדעת טוב ורע מעורבים, זה ממש שורש התערובת, כשיש את התערובת טוב ורע שם שורש התערובת מדויק מאד אמת.

שאלה גילוי הערב רב בדורות אחרנים האם זה היה בנפש וכעת התגלה גם בעולם.

תשובה בשורש זה היה, אבל הגילוי שלו בפועל זה עומק הרע, ובדורות האחרונים בעיקר, ההגדרה הברורה היא כך בהתחלה היה מהלך של קיום, והקיום כל קו הלך כמציאות לעצמו, בדורות בתראה שזה מתקרב למציאות הכלי האחרון, בכלי הכל חוזר ומתערבב ביחד, כל הנחלים הולכים אל הים, כל הקווים חוזרים והולכים אל הים, ושמה חוזר ומתערבבים הקווים, כשמתערבבים הקווים מצד התיקון זה סוד הכלות שבכלי, אבל כשמתקרבים מצד הקלקול שבו זה הופך להיות תערובת דקילקול גמורה, זה מה שמתגלה בדרא בתראה, זה מושרש בחטא אדם הראשון, אבל

היציאה שלו בפועל הגמור מתגלה בדורות האחרונים, ביחס למה שהוזכר עמלק הוא משתמש בכלי ככלות דקלקול.

שאלה איך זה מסתדר מה שהרב אמר עכשיו לגבי הערב רב שיש לו חמשה סוגים מתוכם עמלק שיש לו העדר, עכשיו מה שאיראן רוצים לעשות שהם בעצם עמלק כמו שהרב רשם בתשובה שלו, הם רוצים ע"י הגרעין להפוך את הכל בעצם לאין והם רוצים למחוק את הערב רב לגלות שאין שם תיקון.

תשובה זה כוח של עמלק שרוצה לכלות את בני ישראל, ומצד עמלק עצמו הוא כולל דבר והיפוכו, מצד אחד הוא מגלה כילוי, מצד שני הוא מגלה עירבוב.

שאלה האם מה שרוב המעשים נעשים בדורות האחרונים בקלות זה מחמת שהרוב כבר התברר.

תשובה זו שאלה יסודית, הזכרנו כמה פעמים וניתן את ההגדרה, נזכיר אותו עוד פעם ביחס לנקודה זידן, כל דבר מאיר בו האור של האחרית, יש עולם הבא כאשר מתקרבים לעוה"ב מאיר האור של האחרית, יש את המשל הידוע של ר' פנחס מקוריץ כשיוצאים מעיר לעיר המקום הכי חשוך כשנמצאים באמצע, כשנמצאים קרוב לעיר הראשונה שיצאו ממנה מאירה משם, כשמתקרבים למקום שאליו הוא מגיע מאיר משם, נקודת האמצע הוא הכי חשוכה, הוא אומר את זה ביחס לאבן עזרא וכו', אבל ביחס לדין כשהוא מגיע לנקודת העיר האחרונה האור שמה כבר מאיר, וכך ככל שמתקרבים לאור דעולם הבא משיח מאיר האור דלעתיד, ושם זה ימים שאין בהם חפץ שזה למעלה ממקום העשייה, סיבה נוספת שאמרתם שהדברים כבר התבררו ממילא אין צורך לבררם, וזה נכון מצד התפיסה של העולם הזה, מצד התפיסה שאנחנו מתקרבים לעוה"ב שמה הדבר נעשה מאיליו, יש כאן שני מדרגות, ההגדרה שהזכרתם בשאלה שהדבר נעשה מאיליו מהר, כלומר אפילו אותו דבר שצריך לברר אותו, ניקח את הדוגמה צריך לברר אוכל מתוך פסולת, פעם האדם היה עמל לברר אוכל מתוך פסולת, היום עושים מכונה שעושה את זה במהירות, כלומר אפילו אותה כמות של עבודה נעשית מהר יותר והיא נעשית ממילא כמעט.

ללמוד גמרא

שאלה כיצד אדם שאין לו תפיסה פנימית יכול ללמוד גמרא ולא לתפוס רק את החיצוניות.

תשובה מי שנמצא בגמ' כפשוטו הוא נמצא בסוד נקודה זה עולם העשייה, מלכות דעשייה היא בסוד נקודה, מי שממש נמצא במדרגה התחתונה של לימוד הגמ' זה נקרא שהוא נמצא בעשייה, זה נקרא גמור מלשון גמרא גמירי לה, כך קיבלנו, זה המלכות התחתונה, ודאי שבגמ' גנוז הכל אבל מי שנמצא בתחילת המדרגה שמה הוא נמצא.

המשך שאלה וכיצד הוא ינצל מאזהרת הזוהר.

תשובה טוב או הכל לטובה, ישנו הבחנה בכל מציאות למצוא נקודת טוב אחד לפחות.

המשך שאלה לכאורה כאשר הוא דבק בבורא בפשיטות הוא כבר לא מרגיש את הרע.

תשובה הוא עולה למעלה ממדרגת טוב ורע שזה מדרגת עץ הדעת, ועולה לעץ החיים שזה האמונה ששם אין טו"ר.

שאלה איזה גילוי הארה הרב התכוון בשיעור, האם זה האמונתך בלילות.

תשובה זה ביחס, כל מקום שמדובר על הויה זה השורש של הדבר, תפיסת ההויה. הויה יכולה להיות שהיא לא מתגלה, כמו עכשיו לא כשם שאני נקרא אני נכתב, זה נכתב הויה ונקרא אדנות, זה נקרא העלם שמסתיר את נקודת הגילוי, ישנה הבחנה שהדברים יורדים לתתא הם הופכים להיות תערוכת בפועל, תפיסה של טוב ורע בפועל, הם הופכים להיות תערוכת בפועל, תפיסה של דבר שהוא לא נמצא מהעלם לגילוי זה תפיסת שורש ההויה.

אמונה פשוטה

שאלה האם הכלי להשתמש בבלבבי חלק ח' זה כלי שונה מבלבבי חלק א-ב'.

תשובה זה אמונה פשוטה וזה ענין של השכלה, זה אותו יסוד בעומק אבל זה מתוך השכלה וזה מתוך אמונה, רק יש גם אמונה שיש השכלה באמונה עצמה שזה החלקים האחרונים.

המשך שאלה ואם זה נובע ממדרגה של תורה שהתורה היא לקח טוב.

תשובה זה מדרגת מאור של תורה זה לא אור של תורה, ולכן זה לא שייך לספון באהלה של תורה כי הדבוק במאור הוא לא דבוק באור.

המשך שאלה ואם הוא אדם שעובד הוא בעל הבית פשוט.

תשובה המסילת ישרים כותב בסוף ספרו בפרק החסידות שכל מה שהוא כתב זה הן לאדם שהוא ספון באהלה של תורה והן לאדם שעובד, בתוך עולמו שלו יש לו איך הוא עושה את זה, האור של המאור שבתורה גנוז בכל מקום בשוה, האור יש לו חילוקים, אבל מצד המאור שבתורה זה לא הנפקא מינה, יש בבעל התניא סברא לומר שבעלי בתים שעוסקים בפרנסה יש להם בחינה אחת מסויימת של הארה יותר ממי ששקוע באהלה של תורה, הם עוסקים במקיפים יותר מאשר בפנימיים, כמובן שהם קרובים יותר ליפול, ולכן בדרך כלל לא רואים במקיפים את האור העליון רק רואים את החומריות של מה שרואים, אפשר לגלות את הקב"ה בכל מקום, רק אופני הגילויים יש מקומות שהם יותר קרוב לאופן הזה, ויש מקום שקרוב יותר לאופן הזה.

בהגדרה הכי פשוטה זה מה שרבותינו מביאים, שיראה איך להתעורר מכל מעשה הטבה לעורר למידות הטובות וכדומה, זה התפיסה לעלות מהטפח התחתון לטפח היותר עליון, יש פירושים עד אין קץ שנאמרו של התעוררות מדברי התורה כפשוטו.

המשך שאלה כתוב שמשנה זה ביצירה וגמרא זה בבריאה, כיצד זה מסתדר עם מה שהרב אמר שזה מלכות דעשיה.

תשובה הזכרנו שזה התפיסה התחתונה שבגמ', זה שאלה יסודית בדברי הרב, כשאנחנו אומרים שחמשה חומשי תורה זה בעשייה, ויצירה זה משנה, וגמ' זה בריאה, שלכאורה הסדר מתהפך, יש צד לכאן וצד לכאן, שני הצדדים נכונים, ביחס למה ששאלתם יש תפיסה תחתונה בגמ', ויש תפיסה עליונה בגמ', כאשר תופסים את הגמ' בצד התחתון שבה שם היא המלכות התחתונה, אבל כשתופסים את הגמ' בתפיסה העליונה שבה היא במדרגת בריאה. זה ברור לכל בר דעת שעיקר הגילוי שמתגלה בריאה הוא מקום המוחין, וכשמתגלה בריאה במדרגה עליונה זה מי שלומד ומשכיל את הדבר, מי שקורא את הדברים כמעט כפשוטו פירוש קל בדף היומי, הוא עוסק במדרגת העשייה התחתונה של הגמ'.

נקודה טובה

שאלה איך אדם קטן יכול לנגוע במדרגה שהוא רואה את הכל טוב.

תשובה למצוא בכל דבר נקודה טובה, יש לראות רק טוב לא יגורך רע, שמה הוא לא רואה בכלל רע, אבל יש הבחנה שהוא לא רואה רק רע אלא הוא מוצא בכל דבר נקודת טוב, כעין נבילה שיניה לבנות, נבילה - לבינה כמו שאומרים רבותינו הוא מוצא בתוך הנבילה את האותיות לבנה, וכן על זה הדרך, בכל דבר הוא מוצא נקודה טובה.

שאלה ואם הוא דבק בסגולה של הנפש החיים בפשיטות ובתמימות האם כך הוא מוצא את הטוב בכל דבר כי הוא מבין שהכל זה אלוקות.

תשובה לפי הנפש החיים שהכל מושגח ממנו ית"ש ושם ודאי ששורש ההנהגה היא כולה מציאות של טוב, אבל שם זה **אמונה** ולא **ראייה**, מה שאתם אומרים זה נכון, אבל מדין אמונה, מכוח כך יכול להיות שישתלשל לו בבחינת החכמה מאין תמצא להמשיך את זה לראייה, אך המדרגה של הנפש החיים היא נשאת במדרגת אמונה, זה מדרגת הדבר, יש מה שהוא רואה בפועל את הדבר שהוא טוב, רק מכוח הסגולה של הנפש החיים הוא יכול להאיר את ההארה ולהגיע ולמצוא את נקודת הטוב בפועל, סגולת הנפש החיים הוא אפילו כשהוא רואה רק צרות, הוא מאמין שהכלל ממנו ית"ש, הוא לא רואה שום טוב, אבל כשהוא יראה כמו רבי עקיבא את המעשה של התרגול וכדומה הוא כבר רואה את נקודות הטובות שמתגלות, רק שמה רבי עקיבא ראה איך זה כמעט כולו